

# Gwers 9 – Caethwas yn yr Aifft

## Nodiadau Cefndir i'r Athro

### Genesis 37: 12–36, 45:1–7

Cyflwynir Joseff fel cymeriad di-fai – mae'n siŵr fod ganddo feiau, ond nid ydynt yn cael eu nodi. Nid oedd y berthynas rhwng y brodyr eraill a Joseff yn dda o gwbl, hynny'n bennaf oherwydd ei fod yn ffefryn ei dad a'i fod yn breuddwydio breuddwydion (Genesis 37:1–11). Oherwydd y breuddwydion, tyfodd cenfigen y brodyr tuag ato. Cawsant gyfle i ddial arno pan anfonwyd ef gan ei dad i Sichem i ofyn am gyflwr ei frodyr a'r praidd o dan eu gofal. Roedd y brodyr wedi symud ymlaen a chafodd hyd iddynt yn Dothan a phan welsant Joseff yn agosáu gwnaethant gynllwyn i'w ladd. Perswadiwyd hwy gan Reuben i'w daflu i bydew; bwriad Reuben oedd '...ei achub o'u gafael a'i ddwyn yn ôl at ei dad' (Genesis 37:22). Daeth carafán o farchnatwyr heibio, ar eu ffordd i'r Aifft, a gwerthwyd Joseff iddynt am ugain sicil o arian (Genesis 37:28). Mae'n debyg mai dau enw am yr un bobl yw 'Ismaeliaid' a 'Midaniaid' (adn. 27 a 28).

Yn yr Aifft, gwerthwyd Joseff i Potiffar, un o swyddogion Pharo, ac oherwydd bod yr Arglwydd gydag ef daeth yn ŵr llwyddiannus ac yn arolygydd ar dŷ'r swyddog, gyda holl eiddo'r tŷ dan ei ofal. Rhoddwyd prawf ar egwyddorion a safonau moesol Joseff pan geisiodd gwraig ei feistr ei ddenu ond gwrthododd pob ymgais o'i heiddo ac meddai wrthi, 'Sut felly y gwnawn y drwg mawr hwn, a phechu yn erbyn Duw?' (Genesis 39:9).

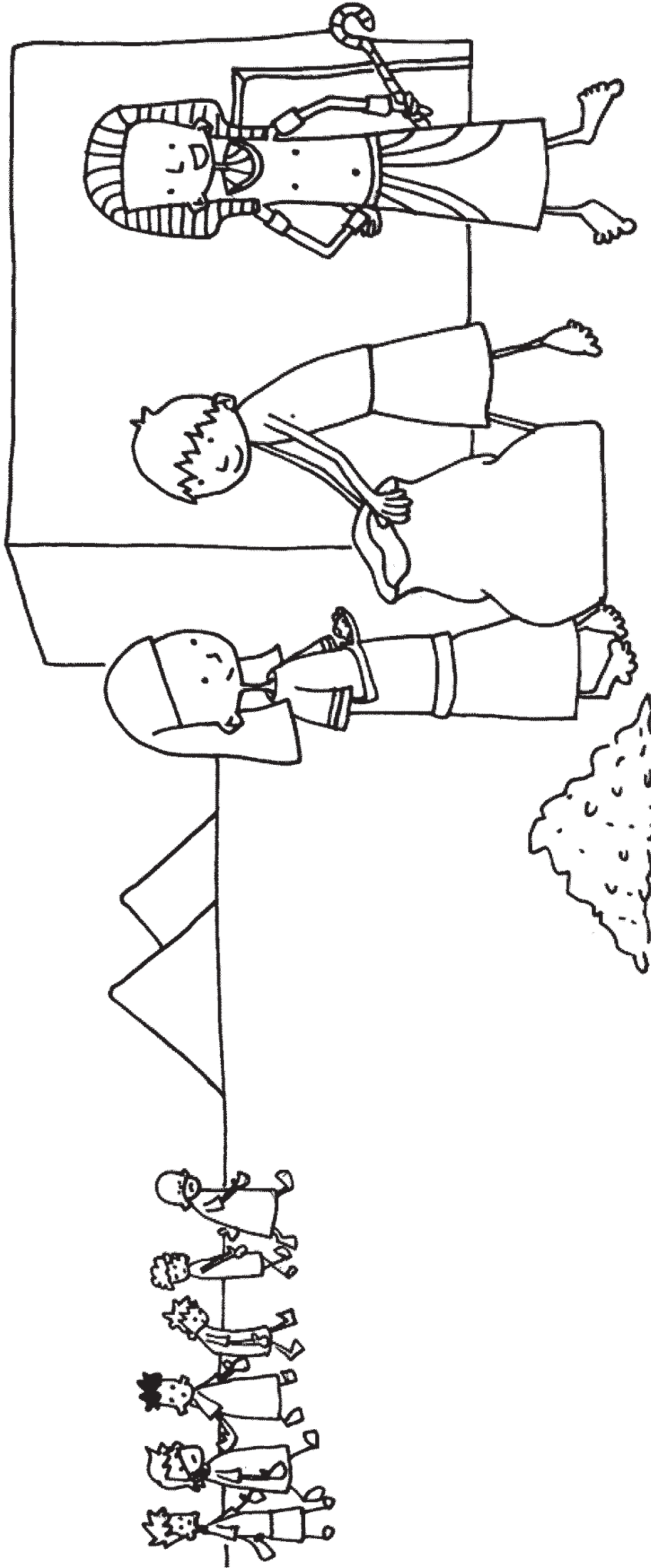
Cymryd gair ei wraig a wnaeth Potiffar a charcharwyd Joseff. Yn yr un carchar yr oedd pentrulliad a phrif bobydd Pharo, y ddau wedi troseddu yn erbyn eu meistr; gosodwyd Joseff i weini arnynt. Dehonglodd Joseff freuddwydion y ddau ohonynt (Genesis 40) ac er i'r pentrulliad addo sôn amdano wrth Pharo, anghofiodd yn llwyr (Genesis 40:23). Ddwy flynedd yn ddiweddarach cafodd Pharo ddwy freuddwyd na allai holl ddewiniaid a doethion yr Aifft eu dehongli. Cofiodd y pen-trulliad am Joseff ac anfonwyd amdano ac adroddodd Pharo ei freuddwydion iddo. Un ystyr oedd i'r ddwy freuddwyd, sef y byddai'r wlad yn mwynhau saith mlynedd o lawnder ac ar eu holau, deuai saith mlynedd o newyn. Cyngor Joseff i Pharo oedd cadw pumed ran o gnydau'r blynyddoedd da, 'fel y bydd y bwyd ynghadw i'r wlad dros y saith mlynedd o newyn sydd i fod yng ngwlad yr Aifft' (Genesis 41:36). Mae'n eironig fod y ddawn a fu'n gyfrwng iddo gael ei gaethiwo, y ddawn i ddehongli breuddwydion, wedi arwain iddo gael ei achub; yn y man byddai'n arwain achubiaeth ei deulu.

Daeth y newyn i'r Aifft a'r gwledydd cyfagos, a phan ddeallodd Jacob fod ŷd yn yr Aifft, anfonodd ei feibion i brynu ychydig fwyd (Genesis 42 – 44). Erbyn hyn roedd Joseff yn arolygwr dros y wlad. Pan ddaeth y brodyr at Joseff nid oeddent yn ei adnabod ef ac ni chymerodd yntau arno ei fod ef yn eu hadnabod hwy. Cyhuddodd

Joseff ei frodyr o fod yn ysbïwyr, carcharodd hwy am dridiau; ar ôl carcharu Simeon, llanwyd eu sachau ag ŷd a rhoddwyd eu harian yn ôl yn eu sachau. Caniatawyd iddynt fynd adref a gofynnwyd iddynt dychwelyd i'r Aifft a'u brawd ieuengaf, Benjamin, gyda hwy. Ar eu dychweliad i'r Aifft rhyddhawyd Simeon a daeth Joseff atynt; pan welodd ef Benjamin fe'i cynhyrfwyd gan deimlad. Llanwyd y sachau unwaith eto, a dychwelwyd yr arian, a rhoddwyd cwpan arian Joseff yn sach Benjamin cyn iddynt gychwyn ar eu taith at eu tad. Goddiweddwyd hwy gan swyddog Joseff a'u cyhuddo o ddwyn y cwpan, ac wedi agor sachau pob un, fe'i cafwyd yn sach y brawd ieuengaf. Dychwelsant i'r Aifft i wynebu Joseff, ond ni allai ef ymatal rhagor a datgelodd iddynt pwy ydoedd, 'Myfi yw eich brawd Joseff, a werthwyd gennych i'r Aifft. Yn awr, peidiwch â chyffroi na bod yn ddig wrthych eich hunain, am i chwi fy ngwerthu i'r lle hwn, oherwydd anfonodd Duw fi o'ch blaen er mwyn diogelu bywyd' (Genesis 45:5).

## Y Ddolen Gyswllt

Mae stori Joseff yn ein tywys o hanesion am unigolion – y Patriarchiaid – i hanesion am genedl, oherwydd ar ôl Joseff byddai llwythau Israel yn symud i'r Aifft a dod yn genedl gaeth. Hyd at amser Joseff, ymwneud â theulu y mae Duw, teulu Abraham, Isaac a Jacob, rhyw 70 mewn nifer. Pan symudwn i lyfr Exodus, â'r teulu yn genedl, Joseff yw'r ddolen gyswllt.



Roedd Joseff yn ddyn call iawn. Cafodd syniad da i helpu pobl y wlad pan ddaeth newyn. Byddai'n rhaid casglu ŷd yn barod. Wedyn, byddai pobl yn gallu dod i brynu ŷd gan Joseff. Daeth brodyr Joseff i brynu ŷd. Dyna sioc cawsant – i ddeall bod Joseff yn ddyn pwysig, a'i fod yn maddau iddynt am fod yn gas iddo.

O Dduw, diolch am edrych ar ôl Joseff. Diolch am ei helpu gwneud ei orau ac am roi syniadau da iddo. Amen.

# Gwers 9 – Caethwas yn yr Aifft

Joseff yn mynd i'r Aifft | Beibl Newydd y Plant tud. 36–37

(Genesis 37, 41)



## Gwers 9

Caethwas yn yr Aifft

### BEIBL GWEITHGAREDD Y PLANT DAN/DROS 7 oed

Caethwas yn yr Aifft tud 42

### BEIBL LLIW STORI DUW

Ei werthu fel caethwas tud 38–45

### BEIBL BACH STORI DUW

Y tywysog oedd yn fodlon maddau  
tud 76

### BEIBL NEWYDD Y STORIWR

Joseff y Carcharor tud 24  
Joseff y rheolwr tud 26

### BEIBL LLIW Y PLANT

Joseff y caethwas tud 58

### BEIBL NEWYDD Y PLANT

Joseff yn mynd i'r Aifft tud 36  
Gwaith pwysig Joseff  
Joseff yn helpu ei deulu

### BEIBL BACH I BLANT

Joseff a'r Brenin tud 82

### Y BEIBL I BLANT mewn 365 o storïau

Joseff y caethwas tud 47  
Joseff y rheolwr tud 52

### BEIBL LLIW Y TEULU

Joseff yn y carchar tud 31

## Amser Chwarae

### Gyrfa chwilod syml

Bydd angen copi o Atodiad 1 (ar gael i lawrlwytho o [www.ysgolsul.com](http://www.ysgolsul.com)), dis a chreon du i bob plentyn.

Dylai'r plant gymryd tro i daflu'r dis. Maent yn lliwio'r darn o'r chwilen sy'n cyfateb â'r rhif sy'n ymddangos ar y dis. Esboniwr wrth y plant fod y gêm hon yn debyg iawn i gêm a gafodd ei chwarae yng Ngwlad yr Aifft, gwlad bell, amser maith yn ôl. Byddwn yn clywed hanes Joseff yn mynd i fyw i wlad yr Aifft heddiw.

## Amser Stori

Bydd angen Tedi a 'chôt liwgar', darn o ddefnydd i fod yn 'garpiau' a darn o ddefnydd i fod yn 'diwnig' (gwnaiff petryal o ddefnydd plaen gyda thwll ar gyfer ei ben y tro).

Dechreuwch drwy atgoffa'r plant o'r hanes blaenorol. Dangoswch y Tedi'n gwisgo'r gôt liwgar. Disgrifiwch sut y bu i frodyr Joseff dynnu ei gôt hardd cyn ei werthu (gofynnwch i'r plant dynnu côf Joseff). Nawr, dim ond carpiâu oedd gan Joseff. Clymwch y dillad carpiog amdano. Disgrifiwch sut y prynwyd Joseff gan Potiffar a chafodd diwnig i'w wisgo. Gwisgwch y Tedi yn y 'tiwnig.' Gorffennwch drwy atgoffa'r plant o'r gwaith pwysig a gafodd Joseff gan y Pharo, yn darparu bwyd ar gyfer y genedl gyfan! Trwy'r cwbl, roedd Duw'n gofalu am Joseff ac mae Duw'n gofalu amdanom ninnau hefyd.

## Crefft

Llyfr Crefft t. 40–45

## Cân

I'r dôn 'Here we go round the mulberry bush.'

Cafodd Joseff ddillad crand,  
ddillad crand, ddillad crand,  
Cafodd Joseff ddillad crand,  
gan ei dad.

Ond mae'r brodyr yn flin iawn,  
yn flin iawn, yn flin iawn,  
Ond mae'r brodyr yn flin iawn,  
ac yn dwyn ei gôt.

I ffwrdd ag ef i lawr i'r Aifft,  
i lawr i'r Aifft, i lawr i'r Aifft,  
I ffwrdd ag ef i lawr i'r Aifft,  
i weithio'n dŷ Potiffar.

Mae'r brenin Pharo angen help,  
angen help, angen help,  
Mae'r brenin Pharo angen help,  
mae'n amser paratoi.

Pwy sy'n dod i brynu bwyd,  
prynu bwyd, prynu bwyd,  
Pwy sy'n dod i brynu bwyd o'r Aifft  
ond brodyr Joseff?

Gofalodd Duw am Joseff bob dydd,  
Joseff bob dydd, Joseff bob dydd,  
Gofalodd Duw am Joseff bob dydd,  
mae'n gofalu amdanom ni.

## Adnoddau Ychwanegol

### Crefft

Llyfr Crefftau Stori Duw i blant dan 5  
oed t. 40-45

### Gwerslyrau Golau ar y Gair

Joseff yn yr Aifft

### Tafleini gwefan amserbeibl.org

Cyfres B - Joseff

### Cyfres DVD Stori Duw

Stori 7: Joseff y Breuddwydiwr

Stori 8: Joseff a Brenin yr Aifft

### Cwis a Chwilair

Llyfr Cwis Cynta i Ateb, tud 274

### Cyfres PowerPoints Beibl Bach i Blant

Cyflwyniad 8: Y Brodyr Cas

Cyflwyniad 9: Joseff a'r Brenin

### Powerpoint ar wefan visionforchildren.co.uk

Hanes Joseff

### Llyfrau Stori

Ffwrdd â thi, frawd bach 1.25

Joseff a'i Freuddwydion 75c

